

REFERAT Økonomiudvalget 2022-2025 d. 05-09-2024

Mødedato Torsdag d. 05. september 2024 kl. 15:00

Mødested D.3.39 (1. budget)

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
1. behandling af budget 2025-28.....	4

Punkt 186: Godkendelse af dagsorden

00.01.00-G01-39-23

Beslutning

Godkendt.

Til stede var Torben Hansen (A), Christian Engelbrecht Pedersen (A), Ellen Petersen (A), Steen Bundgaard (A), Rosa Lykke Yde (F), Erik Bo Andersen (Q), Bo Vestergaard (C) og Niels Erik Christensen (V). Der var afbud fra Claus Berggren (V).

Punkt 187: 1. behandling af budget 2025-28

00.01.00-S55-1-23

Resume

På byrådets budgetseminar den 29. august 2024 blev budgetforslaget for 2025-28 gennemgået - herunder de vigtigste forudsætninger. Med udgangspunkt i de beskrevne forudsætninger viser resultatet, at Randers Kommunes økonomi er i alvorlig ubalance. Samlet kan ubalancen opgøres til gennemsnitligt 139,2 mio. kr. årligt i budgetperioden 2025-2028 - inkl. finansiering af en forventet ubalance i regnskab 2024 på 42 mio. kr. og en ubalance på socialområdet på gennemsnitligt ca. 65 mio. kr. årligt. Den varige ubalance udenfor budgetperioden kan opgøres til 111,8 mio. kr. i 2029 og frem.

Jævnfør den besluttede budgetprocedure skal direktionen udarbejde et budgetforslag i balance. Direktionen har på den baggrund udarbejdet forslag til, hvorledes ubalancen kan løses inden for de nuværende økonomiske rammer - og således at der er skabt grundlag for, at der politisk kan træffes beslutning om, hvordan genopretningen af økonomien på socialområdet skal gennemføres.

Udover midlerne til et budgetmæssigt løft af socialområdet er der ikke i budgetforslaget et økonomisk råderum til politisk prioritering af øvrige problemstillinger, bevillinger der udløber eller andre former for politiske ønsker. Såfremt der skal skabes et råderum hertil, vil finansieringen skulle tilvejebringes som en del af de politiske drøftelser om budgettet.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til økonomiudvalget,

1. at budgetforslaget 2025-28 fremsendes til byrådets 1. behandling

Beslutning

Godkendt.

Claus Berggren (V) var fraværende

Sagsfremstilling

Randers Kommunes økonomi er i alvorlig ubalance. Samlet kan ubalancen opgøres til gennemsnitligt 139,2 mio. kr. årligt i budgetperioden 2025-2028 - inkl. finansiering af en forventet ubalance i regnskab 2024 på 42 mio. kr. Den varige ubalance udenfor budgetperioden kan opgøres til 111,8 mio. kr. i 2029 og frem.

I lighed med en del andre af landets kommuner kan det konstateres, at det aftalte løft i økonomiaftalen for 2025 mellem regeringen og KL slet ikke er tilstrækkeligt til at dække ubalancen i Randers Kommunes økonomi. Der er mange elementer i det samlede regnestykke, men grundlæggende skyldes ubalancen særligt to store økonomiske udfordringer.

For det første er der en gennemsnitlig ubalance på mere end 50 mio. kr. årligt vedrørende indkomstoverførsler, som skyldes at Randers Kommunes andel af udgifterne (i forhold til landsplan) er steget betydeligt.

For det andet har der igennem en længere årrække været ubalance i socialrådets økonomi. I 2025 og frem kan ubalancen nu opgøres til omkring 65 mio. kr. årligt. Ubalancen skyldes, at der er stigende behov for hjælp blandt borgere, som ifølge lovgivningen skal imødekommes - antallet af dyre sager på området er således stigende, ligesom de gennemsnitlige udgifter i sagerne også stiger. De stigende udgifter på det specialiserede socialområde er en tendens som ses på tværs af landet. Det blev i forbindelse med vedtagelsen af budgetproceduren for 2025-2028 besluttet, at der i forbindelse med de politiske forhandlinger om budget 2025-28 skal tages stilling til, hvorledes genopretningen af økonomien på socialområdet skal gennemføres. Det er forvaltningens vurdering, at ubalancen på socialområdet skal løses ifm. budgetlægningen 2025-2028, da kommunens likviditet ikke er tilstrækkelig stærk til at håndtere budgetoverskridelser i den størrelsesorden som ubalancen på socialområdet nu udgør.

I opgørelsen af den samlede ubalance er det forudsat, at der sker fuld udmøntning af de besluttede 0,5%-effektiviseringskrav i 2027 og 2028 samt godkendelse af alle forslag til interne omprioriteringer som fremgår af socialområdets 'budget i balance-forslag' samt øvrige 'budget i balance-forslag' på børne og skoleområdet samt Tandplejen. Hvis disse forslag ikke vedtages, vil det slå igennem som en forværring og øge opgørelsen af den samlede ubalance tilsvarende.

I budgetforslaget er det endvidere forudsat, at det samlede løft i økonomiaftalen givet til almenområdet (herunder ældreområdet) anvendes som generel finansiering af det samlede budget.

I den opgjorte ubalance er der ikke indregnet økonomiske konsekvenser af jordskredet ved Nordic Waste. Kommunen har modtaget en lånedispensation på op til 375 mio. kr., som kan finansiere kommunens udgifter forbundet med jordskredet. Optagelsen af lån vil dog betyde merudgifter til renter og afdrag i årene frem. Som en del af budgetmaterialet har direktionen udarbejdet forslag til, hvorledes dette kan håndteres.

Jævnfør den besluttede budgetprocedure skal direktionen udarbejde et budgetforslag i balance. Direktionen har på den baggrund udarbejdet forslag til, hvorledes ubalancen kan løses inden for de nuværende økonomiske rammer.

Direktionens forslag indeholder for det første en yderligere reduktion af kommunens serviceudgifter med gennemsnitligt 100 mio. kr. årligt i 2025 og frem. Til brug for beslutning om udmøntning af reduktioner, har direktionen udarbejdet et katalog med forslag på tværs af serviceområderne (ex. socialområdet).

For det andet indeholder direktionens forslag en reduktion af kommunens anlægsudgifter med gennemsnitligt 40 mio. kr. årligt i budgetperioden 2025-2028 samt tilpasning af den 10-årige investeringsplan i 2029 og frem, der modsvarer den varige resterende ubalance udenfor budgetperioden på 11,8 mio. kr. (forudsat at der jf. ovenfor træffes beslutning om varig reduktion af serviceudgifterne med 100 mio. kr. årligt).

Med direktionens forslag er der skabt økonomisk mulighed for at løfte socialområdets budget med ca. 65 mio. kr. årligt samtidigt med at det samlede budget netop balancerer. Udover midlerne til et budgetmæssigt løft af socialområdet er der således ikke i budgetforslaget et økonomisk råderum til politisk prioritering af øvrige problemstillinger, bevillinger der udløber eller andre former for politiske ønsker. Såfremt der skal skabes et råderum hertil, vil finansieringen skulle tilvejebringes som en del af de politiske drøftelser om budgettet.

I forbindelse med budgetvedtagelsen skal der - i lighed med tidligere år - foretages udmøntning af de centralt afsatte beløb til demografisk betingede merudgifter på serviceområderne. Disse udgør 34,1 mio. kr. i 2025 stigende til 99,9 mio. kr. i 2028. Det er dog kun beløbet for 2025, der skal udmøntes i forbindelse med budget 2025-28. Beløb for 2026 og frem udmøntes i de kommende års budgetlægninger.

Udover notaterne, der gennemgår indholdet af basisbudgettet indeholder budgetmaterialet en lang række yderligere bidrag, hvor hovedindholdet er gennemgået for byrådet på budgetseminaret den 1. september. Det drejer sig om følgende materiale:

- Budgetforslaget 2025-2028: Et hovednotat som indeholder de væsentligste forudsætninger – herunder opgørelse af det økonomiske råderum. Desuden et uddybende notat om basisbudgettet/budgetforslaget samt notater om indkomstoverførsler, demografireguleringer, ændret pris- og lønskøn, jordforsyningsområdet, nøgletal, samarbejdsprogram mellem regeringen og KL, budgetskeam (del 1) samt en anlægspakke.
- Håndtering af de økonomiske konsekvenser af Nordic Waste
- Kataloger (socialområdets forslag til omprioriteringer, forslag til udmøntning af 0,5% effektiviseringskrav i 2027 og 2028 inkl. 'budget i balance forslag' på børne og skoleområdet, direktionens yderligere besparelsesforslag på service og anlæg) samt notat om budget til politisk organisation.
- Analyser og udvalgte notater (dimensionering beredskab, udrulning fjernvarme, tandplejens økonomi, Randers Idrætshaller, analyse af ejendomsservice).
- Oversigt over henviste sager, bevillinger med udløb samt ønsker fra udvalgene.
- Kapacitetsanalyser - velfærdsområderne.
- Øvrigt materiale (børnehandicapområdet, borgerservice, dagtilbud-anlæg, specialundervisningsområdet, kompetenceløft skoleområdet, etablering af skolefællesskaber, vejafvandingsbidrag og spildevandsplan,

Højsletvej, nyt bygningsregulativ fra EU, nyt arkiv (fællesmagasin), Randers Kunstmuseums billedskole, ny hybridbane på Randers Stadion).

- Bevillingsoversigt og takstoversigt

Budgetforslaget 2025-2028 (basisbudgettet) danner grundlag for den videre budgetlægning, og kun de ændringsforslag som vedtages ved 2. behandlingen, vil ændre på forslaget.

MED-systemet og høringsberettigede råd og nævn blev orienteret om budgetforslaget på onlinemøde den 30. august 2024. Høringsperioden løber fra 30. august til 11. september 2024, således at alle høringssvar som udgangspunkt ligger klar til byrådets 1. behandling af budgettet den 12. september 2024. Høringssvarene offentliggøres løbende på kommunens hjemmeside - dog ikke høringssvar med personfølsomme oplysninger (sidstnævnte vil kun blive gjort tilgængelige for byrådets medlemmer).

Perioden 19.-20. september 2024 er afsat til de politiske forhandlinger om budget 2025-28. Fristen for fremsendelse af ændringsforslag er den 30. september 2024 kl. 10.00. Den indgåede budgetaftale offentliggøres på kommunens hjemmeside sammen med eventuelle mindretalsaftaler og udtalelser fra byrådets partier/lister.

Økonomiudvalget har 2. behandling af budgettet den 3. oktober 2024 og byrådet har 2. behandling den 10. oktober 2024.

Økonomi

De økonomiske og personalemæssige konsekvenser afhænger af resultatet af de politiske forhandlinger og byrådets endelige vedtagelse af budget 2025-28.

Direktionens forslag til kataloget med yderligere reduktioner på service indeholder forslag som overstiger behovet for servicereduktioner. Dette skal dog ses i sammenhæng med, at Økonomiministeriet udsender en ny Økonomisk Redegørelse ultimo august. På baggrund heraf forventes KL at udsende en ny tilskudsmodel primo september indeholdende eventuelle ændrede vækstskøn samt opdaterede skattetal vedrørende 2023. I lighed med tidligere år kan den nye tilskudsmodel ændre væsentligt på tallene i budgetforslaget.

Ændringer som følge af den nye tilskudsmodel vil blive indarbejdet i de tekniske ændringer som forventes udsendt til byrådet forud for de politiske forhandlinger om budgettet den 19-20. september 2024. Først når de tekniske ændringer er indarbejdet kan det konstateres, om der i det samlede budgetforslag (inkl. udarbejdede kataloger med forslag til effektiviseringer/besparelser) kan opgøres et mindre økonomisk råderum til politisk prioritering.

Bilag

- 1_Basisbudget 2025-28 (hovednotat)
- 2_Basisbudget 2025-28 (uddybende notat)
- 2_Indkomstoverførsler 2024-2028
- 2_Demografireguleringer i basisbudget 2025-2028
- 2_Notat om ændret pris- og lønskøn 2024-2028 (inkl. trepartsaftale)
- 3_Oversigt over henviste sager og bevillinger med udløb samt ønsker
- 4_Anlægspakken - oversigter til basisbudget 2025-2028
- 5_Notat - Budget for jordforsyning 2025-2028
- 6_Nøgletal (bilagsmateriale til budget 2025-28)
- 7_Forklædenotat vedr. katalogerne
- 7_Forslag til budget i balance på socialudvalgets bevillingsområde 2025-28
- 7_Effektiviserings- og besparelseskatalog

7_Yderligere katalog over effektiviseringer og besparelser

7_Reduktioner på anlægsområdet

8_Håndtering af de økonomiske konsekvenser af Nordic Waste

9_Notat Regeringens regelforenklingsprogram

10_Kapacitetsanalyse for dagtilbud 2024

10_Klasse- og elevtalsprognose 2024

10_Kapacitetsanalyse vedrørende fodboldanlæg 2023 i Randers Kommune opdateret juni 2024

11_Budgetbemærkninger 2025-2028 - Del 1.pdf

12_Notat om effekter af investeringen i børnehandicapområdet 2022-2025_3

13_Økonomi Borgerservice

14_Notat - Ny daginstitution, kapacitetsudnyttelse og vuggestuegruppe fra budget 2024

15_Faglig og økonomisk handleplan på specialundervisningsområdet - budget 2025

16_Notat om skoleområdets demografimodel - indregning af udgifter til undervisning af anbragte børn

17_Kompetenceløft på skoleområdet

18_Notat - Etablering af skolefællesskaber - Budget 2025-28

19_Analyse Ejendomsservice

20_Notat vedrørende det fremtidige beredskab i Randers by.pdf

20_Bilag 1_Beredskabsstyrelsens bemærkninger til Beredskab og Sikkerheds notat_2024-08-06.pdf

21_Notat - Ny spildevandsplan

22_Notat - Højsletvej

23_Notat - Udrulning af fjernvarme til kommunale bygninger

24_Notat - Kommunale konsekvenser af Energieffektiviserings- og Bygningsdirektiv

24_Bilag 1 Kommunale konsekvenser af Energieffektiviserings- og Bygningsdirektiv

25_Nyt arkiv - fællesmagasin

26_Notat vedr. finansiering af billedskole på Randers Kunstmuseum.

27_Notat om Randers Idrætshallers økonomi - til budget 2025-28

27_Bilag til rapport om Randers Idrætshaller.pdf

28_Model for ny hybridbane på Randers Stadion

29_Notat om Tandplejens økonomiske udfordringer - notat til budget 2025-28

30_Muligheder for besparelser på politisk organisation og valg - budget 2025-2028

Bevillingsoversigter 2025

Takster 2025